

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК
АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я
Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 1 (88) 2016

Миколаїв
2016

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 р. №747.

Головний редактор: В.С. Шибанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н., проф.

І.П. Агаманюк, д.т.н., доц.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., проф.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шибаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., проф.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; Р. Шаундерер, Dr.sc.Agr. (Німеччина)

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; А.С. Добишев, д.т.н., проф. (Республіка Білорусь).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; І.П. Шейко, д.с.-г.н., професор, академік НАН Республіки Білорусь (Республіка Білорусь); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; А.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкач, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Г.П. Морару, д.с.-г.н. (Молдова)

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 4 від 01.12.2015 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2016

УДК 006.015.8:332.432

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА

В. І. Криленко, доктор економічних наук, доцент
Миколаївський національний університет імені
В. О. Сухомлинського

У статті розглянуто основні підходи до визначення індикаторів фінансової безпеки аграрного сектора. Обґрунтовано необхідність їх своєчасної ідентифікації та обрахування для проведення регуляторної політики у сфері забезпечення фінансової безпеки.

Ключові слова: аграрний сектор, фінансова безпека, індикатор, фактори та умови наявних загроз.

Постановка проблеми. Реалізація напрямків забезпечення фінансової безпеки аграрного сектора як важливої складової економічної безпеки аграрного сектора та національної безпеки держави в цілому має створити відповідні умови для динамічного розвитку аграрного сектора.

У результаті аналізу існуючих економічних показників визначено, що серед пропонованих індикаторів економічної безпеки практично відсутні індикатори фінансової безпеки аграрного сектора.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансової безпеки як складової економічної безпеки займає важливе місце у дослідженнях таких вітчизняних вчених, як О. Амоша, І. Бінько, О. Власюк, Г. Дарнопих, А. Сухоруко та інших. Водночас, питання регуляторного впливу держави на забезпечення фінансової безпеки аграрного сектора потребує більш поглибленого дослідження.

Метою статті є визначення індикаторів фінансової безпеки аграрного сектора з метою проведення ефективної регуляторної політики у цій сфері економіки.

Виклад основного матеріалу. Однією з найважливіших умов проведення ефективної регуляторної політики у сфері забезпечення фінансової безпеки є своєчасна ідентифікація факторів і умов наявних загроз. Інакше кажучи, оцінка фінансової безпеки може проводитися на підставі критеріїв. Критерії фінансової безпеки вимагають вибору певних показників (індикаторів) економічної безпеки об'єкта дослідження, які характеризують еволюцію відтворення ринку, рівень його кількісних і якісних параметрів у системі світової статистики. Для фінансової безпеки важливу роль відіграють не самі показники, а їх порогові значення, тобто граничні величини, недотримання яких перешкоджає звичайному ходу розвитку різних елементів відтворення, спричиняючи формування негативних, руйнівних тенденцій.

Індикатори, на основі яких встановлено порогові значення, формують систему показників фінансової безпеки. Найвищий ступінь безпеки досягається за умови, що весь комплекс показників перебуває у допустимих межах своїх граничних значень. Усі залежності між показниками безпеки та їх граничними значеннями потрібно розглядати в динаміці, виявляючи їх стійкі закономірності.

Виявлення загроз для фінансової безпеки і прогнозування їх наслідків здійснюються за допомогою моніторингу (систематичного порівняння дійсного стану економіки з бажаним) показників економіки. Безпосередній відбір індикаторів для моніторингу вимагає спеціального опрацювання.

Для точного визначення стану економіки, виявлення і усунення небезпечних тенденцій необхідною є комплексна оцінка граничних значень усіх показників (індикаторів), що, у свою чергу, вимагає додаткового поглибленого дослідження на основі класичних і некласичних залежностей економічних параметрів [1].

Алгоритм визначення рівня фінансової безпеки аграрного сектора, на основі якого будується система моніторингу (рис.), може бути представлений декількома етапами [3].

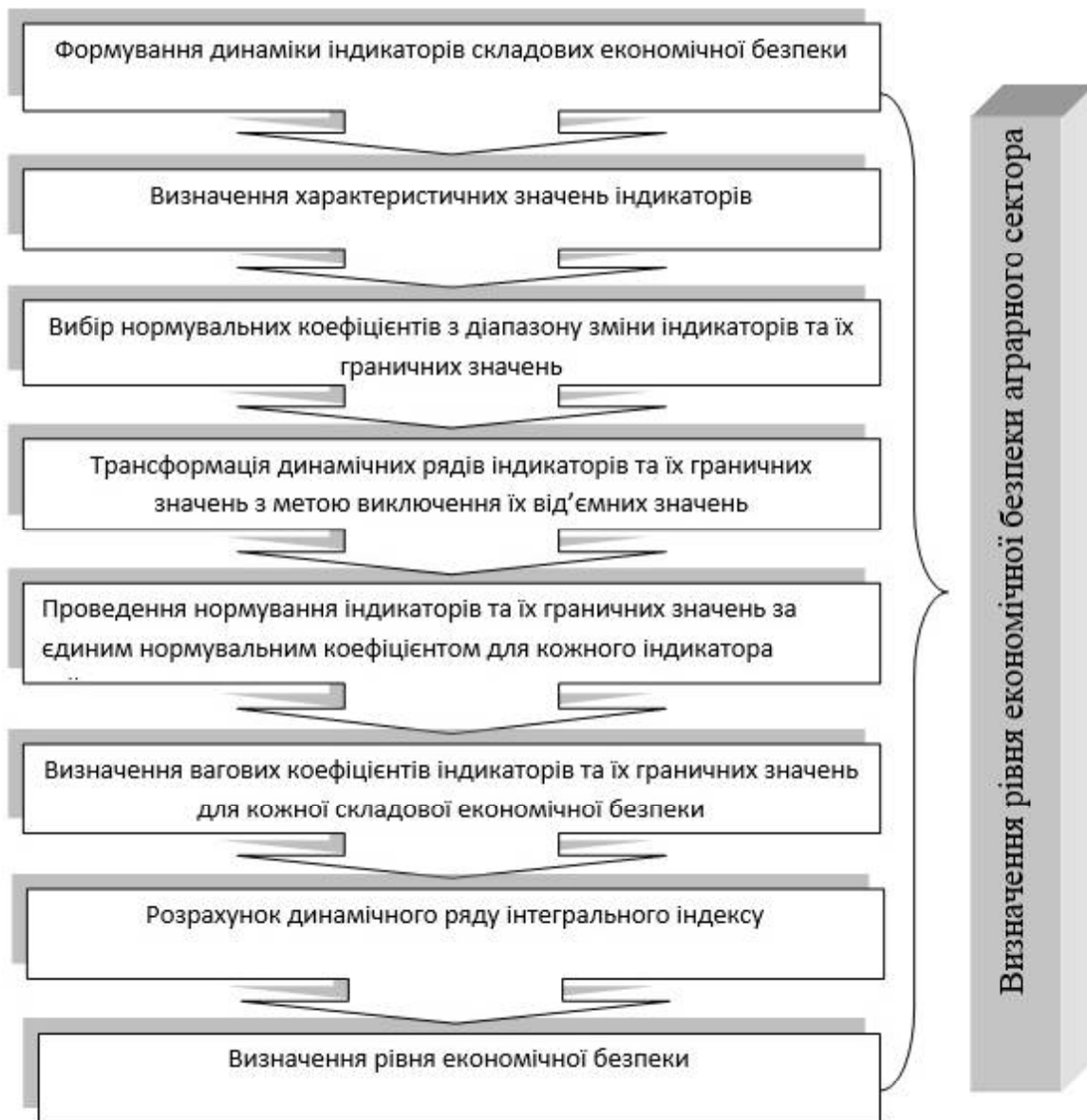

Рис. Алгоритм визначення рівня економічної безпеки аграрного сектора

Сформулюємо основні вимоги, що висуваються до системи показників фінансової безпеки аграрного сектора:

- ця система має бути взаємозв'язаною із загальною схемою аналізу і показниками, які використовуються на державному і галузевому рівнях;

- показники фінансової безпеки аграрного сектора повинні бути сумісними з системою обліку, статистики і прогнозування, яка діє в Україні;

- має включати найістотніші показники, що впливають на її рівень;
- система показників фінансової безпеки аграрного сектора повинна відповідати переліку основних загроз для економічної безпеки аграрного сектора;
- перелік показників фінансової безпеки аграрного сектора, які використовуються для аналізу, має бути мінімальним, легко доступним і передбачати просту інтерпретацію;
- результати аналізу повинні передбачати просту і наочну перевірку;
- показники такої системи мають допускати можливість здійснювати регулярний моніторинг і прогнозування факторів, які впливають на рівень загроз для фінансової безпеки аграрного сектора.

При оцінці рівня фінансової безпеки аграрного сектора, як і при оцінці рівня безпеки країни, основна складність полягатиме у виборі показників фінансової безпеки та їх характеристичних значень.

У сучасних умовах серед усього різноманіття індикативних систем на найбільшу увагу заслуговують три основні підходи до вибору показників:

- відомі макроекономічні показники, що дістали назву «економічні та соціальні індикатори»;
- відносні показники, як правило, агреговані (питомі ваги, коефіцієнти та інші);
- показники небезпеки, порівняння яких з фактичними параметрами дозволяє своєчасно побачити перевищення граничних значень і звернути на них увагу.

Аналіз окреслених методичних підходів до побудови індикативних систем показує, що на практиці ніхто не застосовує розгорнуту систему індикаторів. Тому, крім аналізу індикаторів, вибраних для оцінки економічної безпеки, слід запропонувати саму методикау їх вибору.

Зарубіжний досвід [2] дозволяє сформулювати два основні підходи до використання груп індикаторів для оцінки фінансової безпеки аграрного сектора:

– економічні індикатори, що характеризують переважно економічну ситуацію на території;

– додаткові економічні індикатори, що відображають рух загальноекономічної активності.

Висновки. Головне завдання при визначенні рівня фінансової безпеки аграрного сектора полягає саме у виборі показників фінансової безпеки та їх характеристичних значень. Алгоритм оцінки фінансової безпеки аграрного сектора має включати наступні етапи: формування динаміки індикаторів складових фінансової безпеки; встановлення граничних та оптимальних характеристичних значень індикаторів; вибір нормувальних коефіцієнтів з діапазону зміни індикаторів і граничних значень; перетворення динамічних рядів індикаторів і граничних значень з метою виключення їх від'ємних величин; нормування індикаторів і граничних значень за єдиним нормувальним коефіцієнтом для кожного індикатора та його граничних значень; встановлення вагових коефіцієнтів індикаторів і граничних значень для кожної складової фінансової безпеки; розрахунок динамічного роду інтегрального індексу фінансової безпеки.

Список використаних джерел:

1. Шниппер Р. И. Регион. Диагностика и прогнозирование / Р. И. Шниппер. — Новосибирск, 2006. — С. 78-117.
2. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами : Пер с англ. / Дж. К. Ван Хорн. — М. : Финансы и кредит, 2006. — 308 с.
3. Криленко В. І. Економічна безпека аграрного сектору: проблеми регулювання та забезпечення : монографія / В. І. Криленко. — Миколаїв : Видавець В. П. Шамрай, 2014. — 468 с.

В. И. Крыленко. Формирование индикаторов финансовой безопасности аграрного сектора.

В статье рассмотрены основные критерии финансовой безопасности аграрного сектора. Обоснована необходимость их своевременной идентификации и расчета для проведения регуляторной политики в сфере обеспечения финансовой безопасности. Основное задание при определении уровня финансовой безопасности аграрного сектора состоит именно в выборе показателей финансовой безопасности и их характеристических значений.

Ключевые слова: аграрный сектор, финансовая безопасность, индикатор, факторы и условия существующих угроз.

V. Krylenko. **Formation of the indicators of financial security of the agricultural sector.**

The basic criteria of financial safety of the agricultural sector have been examined in the article. The necessity of their timely identification and calculation for regulatory policy adopting in the ensuring financial security has been grounded. The basic function in determination level of the financial security of the agricultural sector lies precisely in concluding the indicators of the financial security and their characteristic definitions.

Key words: *agricultural sector, financial security, indicators and factors of financial security.*

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

- В. І. Криленко.** Основні підходи до визначення індикаторів фінансової безпеки аграрного сектора 3
- Н. В. Потривасєва, Т. О. Кореновська.** Нормативно-правові особливості облікового забезпечення витрат та доходів діяльності підприємств 9
- В. М. Бутенко.** Біоекономіка як механізм досягнення цілей сталого розвитку..... 19
- О. О. Васильєва.** Сучасні тенденції та об'єктивні умови розвитку аграрного сектора..... 29
- О. А. Боднар.** Децентралізація як основний чинник сільського розвитку 42
- А. П. Кричинюк.** Вдосконалення управління кредитними операціями комерційних банків України в умовах фінансових криз..... 52

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

- А. О. Рожков, М. А. Бобро, Т. В. Рижик.** Урожайність зерна пшениці м'якої озимої залежно від впливу строків сівби та норм висіву 69
- В. В. Калитка, Ю. О. Кліпакова.** Інтенсивність перекисного окислення ліпідів при проростанні насіння пшениці озимої (*Triticum Aestivum L.*) за дії протруйників і регуляторів росту. 81
- О. В. Письменний.** Вивчення впливу зрошення на протидефляційну стійкість ґрунтів Степу України 92
- І. С. Москва.** Стан та перспективи вирощування рижюю ярого на Півдні Степу України 99
- М. Б. Августинович.** Вплив екологічно безпечних біопрепаратів та добрив на вміст основних елементів живлення в зерні тритикале ярого 110
- А. П. Палій.** Оцінювання чистоти зовнішньої поверхні доїльно-молочного устаткування 118
- Н. В. Роль, С. І. Цехмістренко.** Вплив вітамінно-кормової добавки на вміст відновленого глутатіону та сульфгідрильних груп в органах та тканинах кролів 125